

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.23 (3239) ●

● ЧАЦВЕР, 23 ЧЭРВЕНЯ, 2011

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Лекі — на вагу здароўя
Інавацыйная вытворчасць ствараецца на базе Інстытута біяарганічнай хіміі Нацыянальнай акадэміі навук
Стар. 2

Прыгожыя рэцэпты шчасця — з глыбокай даўніны
Сёння ўсё часцей маладыя ладзяць вяселлі па старадаўніх абрадах
Стар. 3

Натхненне лунае над Віцебскам
Стар. 4

Гасцінныя падворкі

IX Фестываль нацыянальных культур, як заўсёды, запрашае ўсіх жадаючых на цёплыя сустрэчы ў шматэтнічныя беларускія вёскі

Кацярына Мядзведская

Адзін з самых яркіх і прывабных форумаў у фестывальнай палітры краіны ўжо распачаў чарговае шэсце. Пачалося яно з канцэрта у Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Гурты і спевакі амаль трыццаці нацыянальных аб'яднанняў здзіўлялі гледачоў творчымі здабыткамі. За ўкраінцамі — армяне, за таджыкамі — малдаване... Нібы рознакаляровы веер, радалі вока фарбы і ўзоры нацыянальных строяў удзельнікаў, запаўнялі прастору залы прыемныя мелодыі і спевы на мовах з розных куткоў свету. “Вось ужо пятнаццаць год велічна крочыць фестываль па роднай зямлі, — адзначае намеснік Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Уладзімір Ламека. — Ён вылучаецца шматграннасцю і змястоўнасцю. Гэта — добры прыклад народнай дыпламатыі, калі ўсе ўдзельнікі дэманструюць шчырае імкненне да яднання. Фестываль — невычэрпная крыніца гістарычнай памяці, духоўных здабыткаў прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў”.

Пасля адкрыцця фестывалю традыцыйна пачынаюцца адборачныя туры ў рэгіёнах. Ужо цяпер

Традыцыйна пад час фестывалю творцы з усіх куткоў краіны збіраюцца на святочным форуме ў Гродне

члены журы, у склад якога ўвайшлі спецыялісты розных сфераў мастацтва, збіраюцца ў дарогу, каб пабачыць самых яркіх і таленавітых прадстаўнікоў нацыянальных дыяспар з усёй краіны. Заклучныя ж мерапрыемствы пройдуць у чэрвені наступнага года ў Гродне.

Зноў гасцей будуць вітаць этнічныя падворкі, на якіх на свае вочы можна

пабачыць вырабы народных майстроў, пазнаёміцца з музыкай і абрадамі, пагуставацца нацыянальнымі стравамі з розных краін. А вось кінафестываль, на якім пакажуць дакументальныя фільмы пра гістарычныя радзімы прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў, пра іх творчасць, пройдзе ўпершыню. Усяго ж на IX Фестывалі нацыянальных культур гасцей чакае каля

дваццаці навінак. Гэта — і вялікі гала-канцэрт удзельнікаў з краін СНД, і выстава народнай гаспадаркі, і свята вясны, і знаёмства са шматэтнічнымі беларускімі вёскамі.

“Фестываль нацыянальных культур — адзін з самых важных і цікавых у фестывальным руху краіны, — лічыць намеснік міністра культуры Тадэвуш Стружэцкі. — У Беларусі

пражываюць прадстаўнікі звыш 140 нацыянальнасцяў. І амаль пры кожным аб'яднанні створаны творчыя калектывы, якія, безумоўна, узабагачаюць культурныя стасункі”. А дзеля таго, каб як мага болей людзей даведвалася пра разнастайнасць гісторыі і культуры іншых народаў, для аматараў падарожжаў нават ладзіцца спецыяльныя святочныя туры.

І пісьменнік, і настаўнік

Андрэй Анісімаў

Унікальны помнік Якубу Коласу з'явіцца ў Ганцавічах да Дня беларускага пісьменства

Па словах галоўнага архітэктара Ганцавіцкага раёна Віталія Пракурата, скульптурны вобраз Якуба Коласа ствараецца на аснове фатаграфіі пісьменніка, зробленай у маладосці. Прычым менавіта ў той час, калі ён жыў у Ганцавіцкім раёне — працаваў настаўнікам у вёсцы Люсіна. У асноўным жа помнікі “зафіксавалі” вобраз класіка беларускай літаратуры ў сталыя гады.

Ганцавіцкі помнік установаць у цэнтральнай частцы горада, у канцы алеі, прысвечанай як пісьменнікам сучаснасці, так і Якубу Коласу. На ўваходзе з'явіцца памятны знак. Алею ўпрыгожаць два манументы ў выглядзе картушаў з імёнамі пісьменнікаў-землякоў.

Манументальная кампазіцыя ствараецца з граніту і бронзы. Працуюць над ёй скульптары з Брэста муж і жонка Павел Герасіменка і Алеся Грушчанкова, а таксама архітэктар Ірына Вайценка.

Да свята ў горадзе папрыгажэе цэнтральная вуліца, па якой у Дзень беларускага пісьменства пройдзе традыцыйнае шэсце з Жыватворным агнём. Свята, як вядома, заўсёды ладзіцца ў першую нядзелю верасня і сёлета пройдзе ў васемнаццаці разоў.

АБРЫСЫ БУДУЧЫНІ

Маладыя і таленавітыя

Іван Ждановіч

Па ўсім свеце годна абараняюць гонар краіны школьнікі і навучэнцы, якія перамагаюць на фестывалях, конкурсах, алімпіадах

На прэстыж, добрае імя Беларусі працуе кожная такая перамога. Скажам, сёлета навучэнец ліцэя Беларускага дзяржуніверсітэта Яўген Аніскевіч заваяваў

залаты медаль 45-й Міжнароднай Мендзялееўскай алімпіады па хіміі, а “бронза” — у яго аднакашнік Аляксея Краўцова. Між тым на алімпіядзе спаборнічалі школьнікі, ліцэйцы, гімназісты з 11 краін СНД і Балтыі, а таксама з Румыніі, Балгарыі, Македоніі.

Традыцыя перамагаць — вельмі важная для творчых талентаў. І грамадства шмат робіць для таго, каб яна не парывалася. На ня-

даўняй сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі з лаўрэатамі прэзідэнцкага фонду па падтрымцы таленавітай моладзі ў Палацы Рэспублікі быў і Міхаіл Кавальчук з 71-й мінскай школы. Летась на Мендзялееўскай алімпіядзе ён не проста стаў абсалютным пераможцам — набраў рэкордную суму балаў за ўсю яе гісторыю! Міхаіл плануе звязаць жыццё з фармацэўтыкай, медыцынай, марыць сінтэзаваць лекі ад

ракавых захворванняў.

Кожны такі талент — вялікая каштоўнасць для краіны. І яны, вядома ж, не з'яўляюцца на “голым месцы”. Напрыклад, хімія, біялогія, інфарматыка ў Беларусі даўно ў вялікай пашане. Між іншым, гэта хімікі з Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі прапанавалі салігорскім калійшчыкам новую тэхналогію гранулявання солі.
→ **Стар. 2**

Натхненне падвойвае сілы на конкурсе

ПРЫЯРЫТЭТЫ

Лекі — на вагу здароўя

Інавацыйная вытворчасць ствараецца на базе Інстытута біяарганічнай хіміі Нацыянальнай акадэміі навук

Іна Ганчаровіч

Вучоныя, як вядома, заўсёды імкнуцца знайсці выйсце там, дзе, здавалася б, яго няма. Часам такім тупіком для чалавека становіцца цяжкая хвароба. Ужо цяпер, сведчыць статыстыка, штогод ад злаякасных пухлін у свеце памірае больш за 7 мільёнаў чалавек, а эксперты Сусветнай арганізацыі аховы здароўя сцвярджаюць: да 2020 года рак выйдзе на першае месца сярод прычын смяротнасці, абагнаўшы хваробы сэрца. Таму ў Беларусі ўжо цяпер вучоныя, медыкі прымаюць выклік часу, імкнуцца забяспечыць насельніцтва запатрабаванымі лекавымі прэпаратамі.

Многія яшчэ ўспрымаюць анкадыягназ як прысуд. На самай справе ў лячэнні такіх хворых адбыліся каласальныя змены. Немалая заслуга ў тым і даследчыкаў з Інстытута біяарганічнай хіміі. “База для грунтоўных даследаванняў у нас была закладзена яшчэ гадоў 30 таму, — расказвае Алена Калінічэнка, намеснік дырэктара інстытута па навуковай рабоце і інавацыях, доктар хімічных навук. — Паўна ж, пашанцавала ўсім нам, што першым дырэктарам інстытута быў акадэмік Апанас Андрэвіч Ахрэм. А ён лічыў, што канчатковай мэтай усіх даследаванняў павінна быць не толькі атрыманне навукова значных, але і практычна важных вынікаў. У прыватнасці, ужо тады мы арыентаваліся і на стварэнне прэпаратаў для медыцыны”.

Плён працы навукоўцаў ужо немалы: распрацаваны фармакалагічныя субстанцыі для лячэння захворванняў страўніка-кішачнага тракта, сардэчна-сасудзістай

У Інстытуце біяарганічнай хіміі працуюць над стварэннем менавіта эфектыўных лекаў

сістэмы, анкалагічных захворванняў. З 2003 года многія з іх паспяхова рэалізуюцца не толькі ў Беларусі, але і ў Азербайджане, Казахстане, Расіі, ва Украіне і іншых краінах. Гэта прэпараты, здольныя вытрымаць канкурэнцыю па якасці і эфектыўнасці з замежнымі аналагамі. Распрацаваны беларускімі вучонымі і новыя высокаэфектыўныя тэхналогіі. Дарэчы, сёння ў Інстытуце біяарганічнай хіміі займаюцца не толькі стварэннем прэпаратаў, але і рыхтуюцца самі іх выпускаць.

Ці ёсць ужо нешта падобнае ў Беларусі? “Гэта першае прадпрыемства такога ўзроўню, якое будзе працаваць па ўласных тэхналогіях, — удакладняе Алена Калінічэнка. — Нам не трэба закупляць ліцэнзіі, бо самі ства-

раем тэхналогіі. Будзем выпускаць прадукт з вельмі высокім дадатковым коштам. Напрыклад, 40 тон анальгіну, які сёння Беларусь закупляе, каштуе звыш 400 тысяч долараў ЗША. А толькі 300 грам фармакалагічнай субстанцыі “Флударабел”, распрацаванай нашым інстытутам для лячэння анкахворых, каштуе 130 тысяч долараў. Каб атрымаць 40 тон анальгіну, трэба закупіць у некалькі разоў больш розных складнікаў, а затым яшчэ і вырашыць праблему адходаў. Для выпуску ж “Флударабела” неабходны мінімум сыравіны, максімум высокатэхналагічнай працы. Пры гэтым мы пазбягаем праблемы адходаў і забруджвання навакольнага асяроддзя”.

Сёння большасць беларускіх

фармапрадпрыемстваў працуе на імпортных субстанцыях: з іх фармуецца таблеткі ці ін’екцыйныя растворы. Напэўна, цалкам выключаць такі варыянт нельга. Ёсць прэпараты, напрыклад, той жа анальгін, які нам, вядома ж, больш выгадна купіць. А распрацаваныя інстытутам навукаёмкія фармсубстанцыі — гэта высакаякасны малатанажны дарагі прэпарат, уласная вытворчасць якога не толькі прывядзе да значнай эканоміі валютных сродкаў, але і забяспечыць лекавую незалежнасць краіны. Алена Калінічэнка лічыць, што фармапрадпрыемства інстытута — толькі першая ластаўка ў гэтай справе. У планах жа — не адно такое інавацыйнае прадпрыемства, а дзесяць, а то і дваццаць.

Маладыя і таленавітыя

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Цяпер яна ўкаранёна і дае штогод значны дадатковы валютны прыбытак. Мала хто ведае, але і высокая якасць беларускіх дарог дасягаецца з удзелам інтэлектуалаў: вучоныя прыдумалі такія бітумы, што значна павялічваюць даўгавечнасць асфальтавага пакрыцця.

Да дзясяткаў розных алімпіяд, фэстаў, конкурсаў, якія адкрываюць магчымасці юным талентам праявіць сябе, сёлета дадаліся яшчэ два творчыя тэлепраекты: “Я спяваю” і “Дзеці новага пакалення”. Так, у краіне расце дастойная навуковая і творчая змена. Лепшае таму пацвярджэнне — 26 узнагарод высокай пробы, што заваявалі летас нашы школьнікі на міжнародных алімпіядах. Паспяхова выступалі яны і на маладзёжных Дэльфійскіх гульнях, на розных музычных фэстах і конкурсах. “Краіна дае ўсім унікальныя стартавыя маг-

чымасці, — адзначыў Прэзідэнт. — Скарыстайце іх разумна як для сябе, так і для Айчыны. Хай вашы медалі і прызы з часам прынясуць рэальную карысць Беларусі”. Ён паабяцаў, што і ў далейшым пераможцы міжнародных алімпіяд, прызёры прэстыжных творчых конкурсаў і фэстаў могуць разлічваць на падтрымку дзяржавы. Лепшыя з іх атрымалі ўзнагароды.

Варта нагадаць, што спецфонд Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі заснаваны ў сярэдзіне 90-х, і за гэты час амаль 23 тысячы юных талентаў і іх выкладчыкаў адчулі клопат дзяржавы.

А напярэдадні сустрэчы з Прэзідэнтам таленавітыя юнакі і дзяўчаты атрымалі пасведчанні і нагрудныя знакі лаўрэатаў спецфонду ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча. Як вядома, сёлета 120-я ўгодкі пісьменніка, а сам музей — гэта, зазначыў

У дыскусіях нараджаецца ісціна

міністр культуры Павел Латушка, “сімвал нашай культуры, нашай нацыі, нашага беларускага слова”. Ён нагадаў, што ўпершыню прынята і рэалізуецца дзяржпраграма “Культура Беларусі” на 2011–2015 гады, у якой прадугледжана і значная падтрымка творчай моладзі з боку дзяржавы. У прыватнасці, у лепшых беларускіх студэнтаў з’явілася магчымасць стажыроўкі ў Расійскай акадэміі музыкі імя Гнесіных, Маскоўскай дзяржкансерваторыі імя П. І. Чайкоўскага, іншых вядомых навучальных устаноў.

“Лаўрэатамі спецфонду ў

чарговы раз сталі пераможцы і прызёры міжнародных і ўсебеларускіх спаборніцтваў, — удакладніла начальнік аддзела падтрымкі і развіцця культурна-адукацыйных ініцыятыў Інстытута беларускай культуры Вікторыя Ігнаценка. — У прыватнасці, гэта ўсебеларускі конкурс маладых талентаў “Зорка ўзышла над Беларуссю”, VI адкрытыя маладзёжныя Дэльфійскія гульні краін СНД, X Міжнародны конкурс юных кампазітараў імя Юрыя Семіянікі і іншыя”. Для ўдзельнікаў сустрэчы ладзілася экскурсія па музеі “Шляхамі Максіма Багдановіча”.

У чэрвені сорок першага...

Сяргей Мазайла

Дзмітрый Кіенка са Шчучына зацікавіўся падзеямі пачатку Вялікай Айчыннай вайны на сваёй малой радзіме

Шчучынскі ваенны аэрадром гісторык-энтузіяст лічыць выдатным месцам для займальных экскурсій. Сярод узлётных палос, ангараў і казармаў хлопец адчувае сябе вельмі ўпэўнена. “Вось гэтыя пліты, па якіх мы цяпер крочым, пачалі рабіць у маі 41-га і да пачатку вайны паспелі пакласці сто метраў”.

У 1941 годзе ў Гродзенскай вобласці знаходзіліся тры авіяцыйныя палкі, таму фактаў пра дзеянні пілотаў у пачатку вайны шмат. Шчучынскі энтузіяст лічыць, што савецкія лётчыкі ніколі не саступалі ў майстэрстве нямецкім. Але так здарылася, што першыя баі на пачатку вайны былі прайграныя на зямлі. Ваенныя аэрадромы знаходзіліся так блізка ад мяжы, што вельмі хутка апынуліся ў тыле нямецкіх матарызаваных калон. Лётчыкам прыйшлося адыходзіць, пакідаючы машыны на зямлі. Але тыя, хто змог узяцца, уступілі ў жорсткія баі. “У раёне вёскі Дзямброва, напрыклад, быў збіты нямецкі ас, герой іспанскай вайны Вольфганг Шлеман, — гаворыць Дзмітрый Кіенка. — Толькі пераможца ў тым баі пакуль, на жаль, не ўстаноўлены”.

Пасля вайны ў Шчучыне размяшчалася буйная авіябаза, райцэнтр жыву пад гучны рокат матараў. Сёння аб тым часе нагадвае толькі самалёт на пастаменце. Дзмітрый лічыць, што гэта помнік і яго марам таксама. У крылатых машынах ўлюбіўся з дзяцінства і вельмі хацеў стаць лётчыкам. Але па стане здароўя не змог ажыццявіць планы. Затое захапіўся гісторыяй. Хлопец упэўнены, што на ўспамінах пра падзеі Вялікай Айчыннай можна выхаваць яшчэ не адно пакаленне патрыётаў.

З імёнамі знакамітых землякоў

Новыя вуліцы, завулкі, праезды з’явіліся на карце Мінска

Мінулы год праходзіў пад знакам 200-х угодкаў мастака Івана Хруцкага. Як вядома, працаваў творца ў жанры нацюрморта, партрэта, пейзажа ў традыцыйных акадэмічнай школы жывапісу. Дарэчы, яго імя ўнесена ў спіс самых выдатных дзеячаў культуры ЮНЕСКА. І вось адна з вуліц Мінска названа імем знакамітага мастака.

Хутка на шылдах адной са сталічных вуліц з’явіцца і імя дырыжора і дзеяча харавога мастацтва, заснавальніка Беларускага дзяржаўнага ансамбля песні і танца Генадзя Цітовіча. Ён запісаў больш за тры тысячы беларускіх, рускіх, украінскіх, польскіх, балгарскіх, літоўскіх, латышскіх народных песень і танцаў. Унёс значны ўклад у станаўленне і развіццё самадзейнага музычнага мастацтва Беларусі.

ТРАДЫЦЫ

Прыгожыя рэцэпты шчасця — з глыбокай даўніны

Сёння ўсё часцей маладыя ладзяць вяселлі па старадаўніх абрадах

Кацярына Мядзведская

У мінскім Палацы шлюбаў амаль кожная цырымонія праходзіць у адпаведнасці з тымі вясельнымі традыцыямі, па якіх выпраўлялі жаніха і нявесту ў сямейнае жыццё яшчэ іх бабулі і дзядулі. У дзвярах маладых сустракаюць хлебам-соллю, прычым бацькі абавязкова трымаюць ручнік — сімвал яднання двух родаў. Заручальныя пярсцёнкі жаніх і нявеста шукаюць у жыце, што, па павер’і, забяспечыць ім багацце і дабрабыт. А напрыканцы запальваецца свяча — своеасабліва імітацыя агню сямейнага ачага. “Народныя традыцыі, вядома ж, аснова абрадаў на рэгістрацыі шлюбу, — гаворыць загадчыца палаца Надзея Равуцкая. — Аднак у апошні час цырымоніі сталі больш разнастайнымі. Былі ў нас і рыцарскія вяселлі, і княжацкія. Часта замежнікі і прадстаўнікі іншых нацыянальнасцяў просяць правесці цырымонію ў адпаведнасці з іх традыцыямі”.

...Гліняны “глічык шчасця” адразу пасля рэгістрацыі шлюбу зляпілі Алена і Іван Жаўнерчыкі. Свой першы сямейны посуд маладыя вырабілі ў галерэі “Славуцкія майстры”, што ў Траецкім прадмесці. Пэўна, цяпер невялікі жбанок з напісанымі на ім імёнамі мужа і жонкі будзе берагчы іх каханне доўгія гады. Дырэктар галерэі Ірына Спірыдонова расказвае: “Традыцыя лепкі з гліны посуду на вяселлі здаўна існавала ў ганчарных паселішчах на поўначы Беларусі і на поўдні Літвы. Такім чынам маладыя закладвалі пачатак у гаспадарцы”. На глічыках заўсёды праводзілі паралельныя лініі — сімвал роднай зямлі і аховы, а таксама хвалістыя, што звязаны са стыхійай вады. Цяпер абрад пашырыўся, бо кожны ўмее пісаць і можа пакінуць свае подпісы, пажаданні на посудзе. Ганчар дзеліць кавалак гліны на дзве часткі, і маладыя пішуць на іх самыя важныя словы, пачуцці, без якіх, на іх думку, не абыйсціся ў будучыні. Для Алены гэта

— каханне і вернасць, для Івана — яшчэ і адказнасць, і ўзаемапаразуменне. Пасля кавалачкі, нібы асобныя жыцці дзяўчыны і хлопца, складваюцца разам, і з гэтага моманту ўзнікае адно непарыўнае цэлае — нараджаецца сям’я.

Нядаўна мне давалося прысутнічаць на вясельным абрадзе ў Беларускаму дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту ў Строчыцах, што пад Мінскам, недалёк ад вадасховішча Пціч. Вясельнае падарожжа пачалося з традыцыйнага перакрывання дарогі. Дарэчы, жартоўную барыкаду ставяць на шляху маладых, каб забяспечыць ім надалей дабрабыт і доўгае жыццё. Каля хаты жаніха з нявестай сустракалі бацькі хлебам-соллю, госці абсыпалі жытам, падносілі ваду з мёдам, якую на шчасце трэба выліваць праз левае плячо. Пад час абраду маладым давалося прайсці праз шэраг выпрабаванняў. Цікава было назіраць, як яны вучыліся карыстацца ста-

ражытнымі прыладамі працы, аб прызначэнні якіх мелі досыць павярхоўнае ўяўленне. У кузні для іх была выкавана падкова на шчасце, у пякарні — спечаны каравай. Маладыя невыпадкова вырашылі справіць вяселле ў этнаграфічным комплексе. Нявеста, а цяпер ужо маладая жонка Таццяна Разановіч упэўнена, што старадаўнія традыцыі дапамогуць аберагаць сям’ю ад усялякіх напасцяў, бо нездарма ж абрады існуюць спрадвеку. Да гутаркі далучаецца і малады муж Алег: “Такое вяселле мае асаблівую прыгажосць, на ім цікава пабываць і гасцям. Нават бацькі даведваюцца пра нешта новае”.

Сапраўды, вяселле атрымалася запамінальным. Загадчыца культурна-адукацыйнага аддзела музея Любоў Марчук лічыць, што сёння маладыя ўсё больш імкнуцца да непаўторнасці. Хтосьці едзе ў ЗАГС на лімузіне, хтосьці — на конях, а некаторыя нават на вясельных тралейбусах. Для іншых жа незвычайнае вяселле — як ні дзіўна, традыцый-

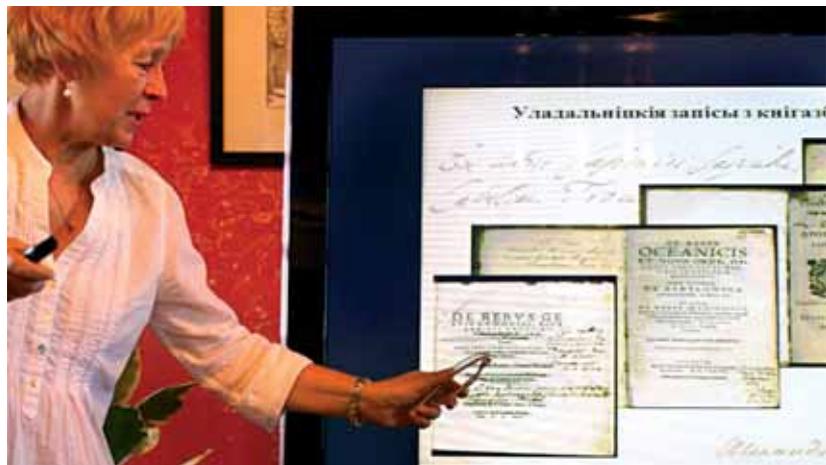
нае, з элементамі старажытных абрадаў. Дарэчы, па жаданні маладых праводзяцца ў Строчыцах і “рэнесансныя” вяселлі, і “сялянскія”, “шляхецкія”. Супрацоўнікі музея доўга вывучалі старажытныя традыцыі, бо ў кожным рэгіёне (калі не ў кожнай вёсцы) ёсць свае вясельныя адметнасці. І ўсё ж ім удалося скласці ўніверсальны абрад, які ўвабраў у сябе самыя важныя і каларытныя рысы вясельнай урачыстасці з усіх куткоў краіны.

Між іншым, старыя абрады і традыцыі на сучасным вяселлі зусім не ўспрымаюцца як перажытак. У іх з цікавасцю ўдзельнічаюць і дзеці, і моладзь. Бачыла, як сяброўкі нявесты, пераступаючы праз парог млына, загадвалі жаданні. Ды што бачыла — сама, прызнаюся шчыра, так рабіла. Колькі стагоддзяў таму з’явіліся гэтыя сакральныя дзеі, а вось жа — працягваюць існаваць. І хочацца верыць, што яны дапамогуць сямейным парам жыць доўга, шчасліва, прыгожа.

Вясельныя старадаўнія абрады з цягам часу набываюць “другую маладосць”

Брама ў будучыню

Вялікі кнігазбор Сапегаў прадставілі ў Ружанскім палацы

Упершыню з часоў Вялікага княства Літоўскага ў Ружанскім палацы адбыўся вялікі баль, які сабраў сотні гасцей з усёй краіны. Падставай для свята стала прэзентацыя электроннага выдання “Сапегіана: кніжны збор роду Сапегаў”.

У ім змешчана бібліяграфія з

амаль трохсот старадаўніх кніг, сабраных Львом Сапегам і яго нашчадкамі. Васемнаццаць з іх на дыску можна прачытаць цалкам. Пададзены таксама радавод і геральдыка роду Сапегаў, гістарычныя дакументы. Адкрываючы прэзентацыю, старшыня Пружанскага райвыканкама Аляксандр Юркевіч паведаміў, што гэтая падзея — пачатак штогадовага свята “Ружан-

ская брама”. Яго плануюць ладзіць кожную першую суботу чэрвеня.

...На ўнутраным дворыку Ружанскага палаца гандаль разгарнулі народныя майстры. Настройвалі думкі на гістарычны лад музыкі і танцы ў сярэднявечных строях. І гасцей зусім не бянтэжыла, што ў палацы яшчэ ідзе рэстаўрацыя. Ранейшае аблічча набылі толькі ўязная брама і ўсходні флігель. У ім, дарэчы, размясцілася музейная экспазіцыя. Цяпер будаўнікі аднаўляюць заходні флігель і былы будынак тэатра.

Старшыня Нацыянальнай камісіі Беларусі па справах ЮНЕСКА Уладзімір Шчасны ўпэўнены: “Рэстаўрацыя палаца надасць Ружанам новае жыццё, тут будзе развівацца культурны турызм. ЮНЕСКА выступае за тое, каб культурная і этнакультурная спадчына выкарыстоўвалася для сацыяльнага і эканамічнага развіцця цэлых рэгіёнаў. Так адбываецца цяпер у Міры і ў Нясвіжы. Дзякуючы Палацу Сапегаў вялікая будучыня чакае і Ружаны”.

Абярэг для вёскі

Максім Пастушэнка

Камень са старажытнай выявай знойдзены ў вёсцы Залессе Чачэрскага раёна

Час з’яўлення выявы на валуне датуецца XIV–XVI стагоддзямі. На камяні бачны васьміканцовы крыж тыпу “Галгофа”. У адрозненне ад класічнага, на перакладзінах крыжа ёсць засечкі, “Галгофа” мае не ступеністую, а круглявую форму. Выява крыжа відна выразна, а літары, якія таксама выбітыя на камені, складана прачытаць з-за карозіі, неабходна дадатковае даследаванне.

Камяні з такімі выявамі з’явіліся на Русі ў XI стагоддзі, але валун, знойдзены ў Чачэрскаму раёне, спецыялісты адносяць да больш позняга перыяду. Раней у Залессі стаяла царква, пры

Рэдкая знаходка

якой знаходзіліся могількі. У сувязі з гэтым існуе меркаванне, што знойдзены камень — магільны. Хоць такія ж валуны ў Сярэднявеччы ўсталёўвалі і на межах княстваў, і ў саміх паселішчах у якасці абярэгаў.

Па словах супрацоўнікаў Гомельскага палацава-паркавага ансамбля, падобныя знаходкі — рэдкасць. Камень, знойдзены ў Чачэрскаму раёне, з’яўляецца цікавым помнікам эпіграфікі. Плануецца, што валун усталяюць у цэнтры Залесся як прадмет рэлігійнага культу.

Натхненне лунае над Віцебскам

Пра сучасны погляд на творчасць знакамітага мастака гаварылі мастацтвазнаўцы на XXI Шагалаўскіх чытаннях

Дар'я Курловіч

Музей Марка Шагала ў Віцебску пачаў святкаванне свайго 20-годдзя традыцыйнымі Шагалаўскімі чытаннямі. Даклады пра творчую спадчыну мастака зрабілі навукоўцы і калекцыянеры з Беларусі і Расіі. Так, дацэнт кафедры рускага мастацтва Расійскай акадэміі мастацтваў Вольга Томсан расказала, які водгук творчасць Шагала знахо-

дзіць у работах сучасных расійскіх мастакоў. Калекцыянер з Санкт-Пецярбурга Аляксей Радзівонаў прадставіў публіцы звесткі, прысвечаныя даследаванню творчасці мастака Роберта Геніна, паслядоўніка Шагала. Зачыталіся цікавыя фрагменты з архіўных матэрыялаў пра сям'ю Шагала, у прыватнасці, пра лёс сацыялісткі Ганны Розенфельд, старэйшай сястры жонкі мастака.

Па словах дырэктара музея

Вобразы з твораў Марка Шагала і сёння застаюцца загадкавымі

Марка Шагала Людмілы Хмяльніцкай, усе даклады ўвойдуць у штогадовае выданне-білетэнь. Дарэчы, больш чым за дваццаць гадоў правядзення чытанняў выйшла амаль дзвесце пра-

даследчыкаў і мастацтвазнаўцаў з Беларусі, Вялікабрытаніі, Германіі, Ізраіля, Латвіі, Расіі, ЗША.

У арт-цэнтры Шагала, які створаны пры музеі, цяпер знаходзіцца амаль трыста графічных

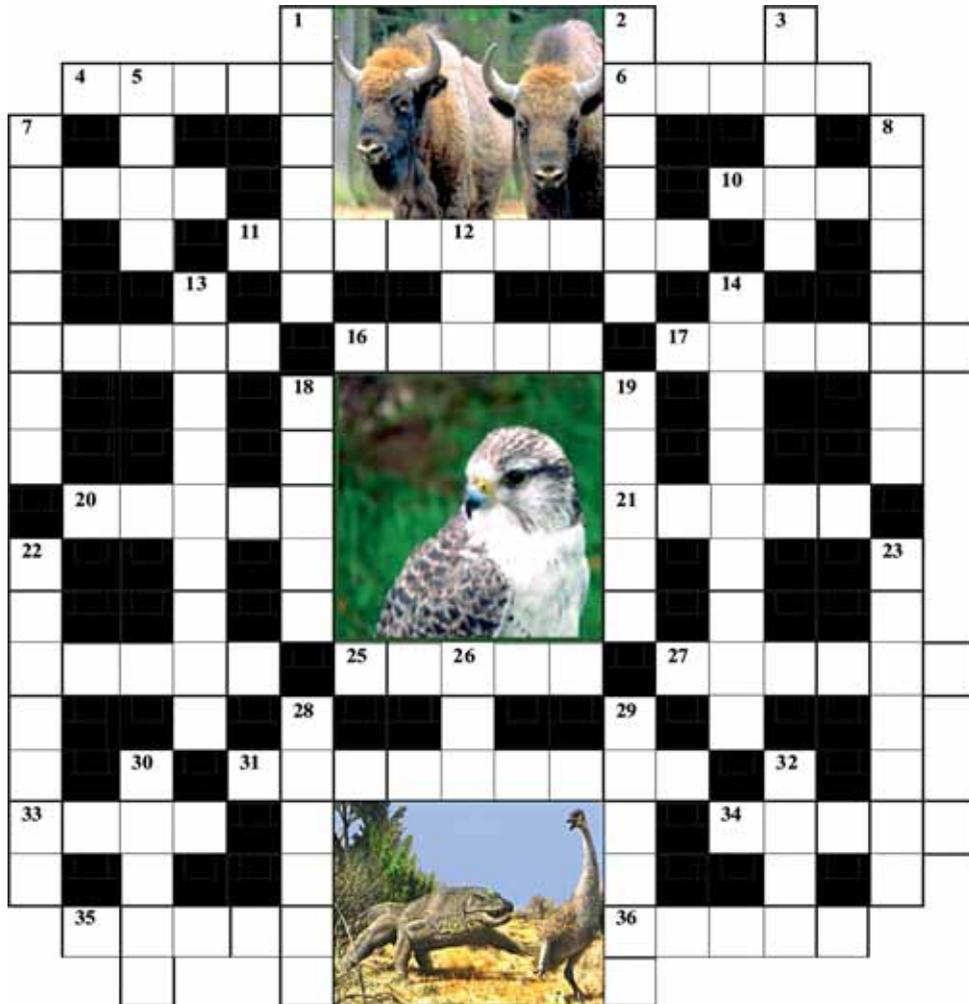
лістоў мастака. Гэта шматлікія літаграфіі, ксілаграфіі, афорты, акватынты, у тым ліку серыя ілюстрацый да паэмы Мікалая Гоголя "Мёртвыя душы", серыя каляровых літаграфій на тэму "Біблія".

КРЫЖАВАНКА

Неверагоднае — у відавочным

Па гарызанталі: 4. Насякомае, якое, паводле беларускай міфалогіі, утварылася з слёзаў дзяўчыны-прыгажуні. 6. Прыстасаванне для гушкання, якое ў беларускай міфалогіі звязана з ачышчальным вясеннім абрадам. 9. Адзін з самых распаўсюджаных мінералаў у зямной кары. 10. Страва са свежай рыбы з прыправай. 11. Прыстасаванне арганізма да новых знешніх умоў. 15. Невялікі кусцік жыта, ля якога спраўляюць дажынкi. 16. ... сапсан. На Беларусі самая хуткая птушка. Занесена ў Чырвоную кнігу Беларусі. 17. Персанаж усходняславянскай міфалогіі, звязаны са святкаваннем Новага года. 20. ... або Пан. У беларускай міфалогіі галоўны чорт, які з'яўляецца чалавеку ў марозную месячную ноч і знікае са спевамі пеўняў. 21. Самая дробная істота на Зямлі, якая не належыць ні расліннаму, ні жывёльнаму міру. 24. У антычнай міфалогіі марское боства ў выглядзе напалову чалавека напалову рыбы. 25. Вялікая змяя, якая абыходзіцца без ежы некалькі месяцаў. 27. Паводле беларускай міфалогіі — вадзянік, жыхар стаячых вады. 31. Не чутныя чалавеку пруткія хвалі, якімі карыстаюцца лятучыя мышы, кіты, многія птушкі, рыбы. 33. Значнае ўзвышша, на вяршыні якога, паводле міфаў, жывуць багі. 34. ... і Камала. Імёны дзяўчынак з Індыі, якіх некалькі гадоў "выхоўвала" ў сваім логаве ваўчыца. 35. Буйная млекакормячая жывёліна, якая водзіцца ў Паўднёвай Азіі на востраве Камода. 36. Невялікая драпежная жывёліна, у якую, паводле павер'яў, ператвараюцца малочныя ведзьмы і якая па начах заплітае ў коней грывы.

Па вертыкалі: 1. Бой тарзадора з быком. 2. ...-трава. Магічнае зялёнае, з дапамогай якога нібыта можна адкрыць любыя

замкі. 3. Невялікая жывёліна, чэмпіён сярод жывёльнага свету па галаданні: можа абыходзіцца без ежы сем гадоў. 5. Чарадзеітва. 7. Паўднёвы плод — чэмпіён у раслінным свеце па змесце вітамінаў. 8. Насякомае, чэмпіён свету па пражэрліваці: некаторыя асобіны паядаюць саміх сябе. 12. Земляная гліняная падлога. 13. Так называлі ў старажытнасці насарога, якога, згодна з міфам, Ной не ўзяў у свой каўчэг. 14. Краіна ў Паўднёвым паўшар'і, дзе існуе адзіны ў свеце помнік молі. 18. Адна з самых марозаўс-

тойлівых птушак: вытрымлівае маразы да мінус 110 градусаў. 19. Драпежная членістаногая жывёліна, якая пераварвае ежу па-за сабой. 22. Снегавая... Адзенне міфічнай істоты Мароза, Ледзянога Дзеда. 23. Карзіна для пасажыраў паветранага

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 4. Пчэла. 6. Аралі. 9. Кварц. 10. Юшка. 11. Хрушч. 32. Пшэніца. 12. Пшэніца. 13. Ганіма. 14. Аўстраля. 15. Кальца. 16. Кальца. 17. Аўстраля. 18. Кальца. 19. Кальца. 20. Кальца. 21. Вірус. 22. Пшэніца. 23. Пшэніца. 24. Аўстраля. 25. Вадзянік. 26. Лепіда. 27. Пшэніца. 28. Пшэніца. 29. Аўстраля. 30. Аўстраля. 31. Аўстраля. 32. Пшэніца. 33. Пшэніца. 34. Аўстраля. 35. Аўстраля. 36. Аўстраля.

Такія блізкія розныя стылі

Таццяна Пастушэнка

Нацыянальны мастацкі музей Беларусі ладзіць плённае супрацоўніцтва з музеямі Расіі

У Мастацкага музея даўнія сувязі не толькі з цэнтральнымі расійскімі музеямі (Траццякоўская галерэя, Эрмітаж), але і з рэгіянальнымі. "У супрацоўніцтве з калегамі нашы магчымасці бязмежныя", — лічыць дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў. У якасці прыкладу ён прывёў той факт, што Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі ў свой час былі пе-

рададзены на дэпазіт восем слупкіх паясоў з калекцыі Дзяржаўнага гістарычнага музея Расіі.

Беларускае мастацтва, лічыць Уладзімір Пракапцоў, у большай ступені імкнецца да еўрапейскай школы. "Гэта відаць і па беларускім іканапісе. Але ўсё ж прасочваецца і ўплыў рускай мастацкай школы. Беларусь заўсёды знаходзілася на стыку культур розных краін і ўбірала ўсе іх дасягненні. Гэта характэрна для нацыянальнай культуры ў цэлым, не толькі для выяўленчага мастацтва", — адзначыў Уладзімір Пракапцоў.

Ганаровая місія

Кінастужка "Дзікае паляванне караля Стаха" адкрывала ў Мінску фестываль еўрапейскага кіно "Залатая дзясятка"

Гэтая стужка знята рэжысёрам Валерыем Рубінчыкам у 1979 годзе па матывах аднайменнага класічнага твора Уладзіміра Караткевіча. Дзеянне карціны разгортаецца ў канцы XIX стагоддзя на беларускім Палессі, куды прыехаў малады навуковец-этнограф Андрэй Беларэцкі (ролю яго выконвае Барыс Плотнікаў), каб вывучаць народныя падданні. Ён пасяліўся ў невялікім маёнтку Балот-

ныя Яліны, гаспадыня якога Надзея Яноўская (Алена Дзімітрава) — апошняя прадстаўніца старажытнага шляхецкага роду — распавяла жажлівую гісторыю пра караля Стаха, што час ад часу палюе на прадстаўнікоў яе сям'і.

Сюжэт фільма значна адрозніваецца ад сюжэта рамана. Валеры Рубінчык стварыў самастойную гістарычную кінааповесць. Стужка мае шэраг міжнародных узнагарод, а актрыса Валянціна Шэндрыкава, якая грала ўдаву пана Кульшы, адзначана спецыяльным прызам журы на кінафестывалі ў Парыжы.